

بررسی روند رشد و توسعه عملکرد ادارات تربیت بدنی و فوق برنامه دانشگاهها

سیده عذری میرکاظمی^۱، محمد کشتی دار^۲، محمد حسین رضوانی^۳، عاطفه ابطحی نیا^۴

سومین همایش
بین‌المللی
علمی- ورزشی
دانشگاههای
آسیا
تهران - ۱۳۹۱

۱- استادیار دانشگاه بیرجند

۲- دانشیار دانشگاه بیرجند

۳- استادیار دانشگاه صنعتی شاهرود

۴- دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه بیرجند

چکیده

مقدمه: ورزش پدیده‌ای اجتماعی- فرهنگی است که پیوندی پویا با مجموعه‌ی نهادها و ساختارهای اجتماعی دارد و باید به عنوان بخشی از نیازهای ساختاری انسان مورد توجه افراد جامعه باشد. یکی از علل مهم ترقی و توسعه‌ی کشورهای پیشرفته، اهتمام ارکان این جوامع به اصل مهم ورزش و تعمیم آن در سطوح مختلف است (۱). مارتین اظهار می‌دارد که دانشگاهها و مجموعه‌های آن به مثابه یک سازمان غیرانتفاعی دارای رسالت و اهداف ویژه‌ای می‌باشند و مانند هر سازمان دیگری برای حداکثر استفاده از منابع محدود و در دسترس و رسیدن به اهداف، نیازمند سنجش عملکرد است (۴). با توجه به نقش حیاتی ادارات تربیت بدنی دانشگاهها در تربیت نیروی انسانی و تقویت ورزش کشور در ابعاد ورزش همگانی و ورزش قهرمانی، گسترش فعالیت ادارات تربیت بدنی به لحاظ کمی و کیفی در کشور ایران که کشوری در حال توسعه است، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر تلقی می‌شود. به منظور داشتن یک نظام توسعه‌ی پایدار در ورزش دانشجویی بایستی اصل نظارت، کنترل و ارزشیابی را بر آن استوار کرد تا اینکه در مسیر رشد و تعمیم ورزش خلاءهای احتمالی به راحتی شناسایی و برنامه رفع ویا اصلاح آن همواره در نظر گرفته شود. برنامه‌های نظارت و ارزیابی در مرکز هر فعالیت و برنامه اجرایی قرار دارد و بدون آن امکان اطمینان از حصول برنامه‌ها و فعالیت‌ها وجود ندارد (۲).

اداره کل تربیت بدنی وزارت علوم تحقیقات و فن آوری با طرح نظام ارزیابی یکپارچه براساس مدل EFQM از سال ۱۳۸۶ درصد بررسی وضع موجود و توسعه‌ی آن برآمد. بدیهی است به منظور توسعه‌ی اهداف جزئی و برنامه‌ریزی در متن و اجرا، شناخت وضع موجود ورزش دانشگاه و مقایسه آن با وضع مطلوب سبب آگاهی از نقاط قوت، ضعف، تهدیدات و فرصت‌های ورزش فوق برنامه دانشگاه شده و زمینه‌ی لازم را برای ایجاد برنامه‌ریزی جامع و استراتژیک با توجه به نقاط ضعف و استفاده از فرصت‌ها فراهم می‌آورد.

از این رو هدف کلی این پژوهش بررسی روند رشد و توسعه‌ی ورزش دانشگاهها در بازه‌ی زمانی سال‌های ۸۷-۸۹ می‌باشد.

روش‌شناسی: پژوهش حاضر توصیفی-تحلیلی بوده که به شیوه میدانی و با استفاده از پرسشنامه انجام گرفته است. جامعه آماری این پژوهش کلیه ادارات تربیت بدنی و فوق برنامه دانشگاهها (۴ سطح) می‌باشد که به دلیل محدودیت حاصل از جامعه، حجم نمونه با حجم جامعه برابر بود. جهت گردآوری اطلاعات لازم از پرسشنامه‌ی ارزیابی موجود ادارات تربیت بدنی و فوق برنامه دانشگاهها (EFQM) استفاده شد. تجزیه تحلیل داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی (t تک نمونه، آنالیز واریانس) و با نرم افزار SPSS ورژن ۱۵ انجام شد.

یافته‌ها: نتایج کلی تحقیق نشان داد که بین امتیازات حاصل از ارزیابی ادارات تربیت بدنی در سه سال متوالی ۸۷-۸۹ اختلاف معنی‌داری وجود دارد؛ به طوری که میانگین امتیاز کلی ارزیابی در سال ۸۹ بیشتر از دو سال دیگر بود.

در مقایسه بین دانشگاهها در سطوح چهارگانه نتایج نشان داد که روند توسعه‌ی ورزش در دانشگاههای سطح یک نسبت به دیگر سطوح بیشتر بوده است.

همچنین نتایج، در خصوص بررسی معیارهای مختلف ارزیابی به روش EFQM نشان می‌دهد که در سال ۸۹ نسبت به سال ۸۸ تعداد دانشگاهها در امتیاز مربوط به معیار کارکنان کم‌ترین کاهش و در معیار نتایج کلیدی عملکرد بیشترین کاهش را داشته‌اند.

بحث و نتیجه‌گیری: ورزش دانشگاه نقش بسیار ارزنده‌ای را در ارتقا سلامت و توانمندی آحاد جامعه به خصوص در جامعه‌ی دانشگاهی ایفا می‌کند (۳). بررسی دقیق روند توسعه دانشگاهها و امتیازات کسب شده در این حیطه، اطلاعات بازخوردی فراوانی در اختیار مدیران ادارات و برنامه ریزان قرار می‌دهد تا آنها بتوانند گام‌های محکم‌تری جهت پیشبرد و توسعه‌ی برنامه‌های ادارات تربیت بدنی و فوق برنامه‌ی دانشگاهها بردارند و همچنین در تخصیص بهینه منابع وامکانات به دانشگاهها نقش بسزایی خواهد داشت. فریس اظهار می‌دارد که سیستم‌های ارزیابی عملکرد، مکانیزم‌های رسمی پاسخ‌گویی در سازمانها هستند (۵).

نتایج این پژوهش متمرکز بر این واقعیت است که ارزیابی حاصل از روش EFQM ادارات تربیت بدنی و فوق برنامه دانشگاهها توانسته تأثیرات مثبتی بر عملکرد مدیران در جهت توسعه‌ی ورزش دانشگاه به جای گذارد. اما با این وجود این روند رشد در کل دانشگاه اتفاق نیافتاده است؛ مثلاً شاهد کاهش معیار نتایج کلیدی عملکرد در ۳۲ درصد از دانشگاهها می‌باشیم. بنابراین بررسی علل کاهش امتیاز معیارها و عدم توسعه‌ی ورزش در این دانشگاهها می‌تواند زنگ هشدار برای مدیران و مسئولان و پاسخگویی آنان در مقابل این موضوع باشد. برنامه‌ریزی صحیح و نظام‌مند خواهد توانست راهگشای این مشکل برای مدیران دانشگاههایی باشد که از گوی رقابت با دیگر دانشگاهها عقب مانده‌اند.

سومین همایش
بین‌المللی
علمی- ورزشی
دانشگاه‌های
آسیا
تهران - ۱۳۹۱

واژه‌های کلیدی: توسعه ، ارزیابی ، ادارات تربیت بدنی دانشگاه

منابع

- ۱- طالب پور، م. (۱۳۸۴). تدوین نظام نظارت و ارزیابی عملکرد برنامه‌ها و فعالیت‌های تربیت بدنی و ورزش دانشگاه‌های کشور. گزارش طرح پژوهشی، پژوهشکده‌ی تربیت بدنی و علوم ورزشی.
 - ۲- همتی نژاد، م. (۱۳۸۰). تدوین نظام نظارت و ارزیابی برای برنامه‌های تربیت بدنی دانشگاه‌های کشور. پژوهشکده‌ی تربیت بدنی و علوم ورزشی.
 - ۳- همتی نژاد، م.، رضانی نژاد، ر. (۱۳۸۰). تدوین نظام ارزیابی برای برنامه‌های تربیت بدنی دانشگاه‌های کشور. پژوهشکده‌ی تربیت بدنی و علوم ورزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.
- 4- Martin, Emilio, (2006), " An Application of the Data Envelopment Analysis Methodology in the Performance Assessment of Zaragoza University Departments " , *Quality in higher education* , 12(1) : 57-79 .
- 5- Ferris, Gerald R. ; Munyon, Timothy P.; Basik, Kevin; Buckley ,M. Ronald ,(2008),» The performance evaluation context: Social, emotional, cognitive, political, and relationship components», *Human Resource Management Review* ,(18) : 146-163.